

Course of study (code) / Назва дисципліни (шифр)	Філософія LW 000 2B FILV	
Academic year / Навчальний рік - Семестр	2022/2023–2 семестр	
Course of study / Назва спеціальності	Галузь: 07 Управління та адміністрування Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Educational program / Освітня програма Education - ECTS / Рівень – Кредити Status / Статус Learning language / Мова навчання	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти: бакалавр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності – 5 ECTS; 150 год. Екзамен Обов'язкова :Українська мова	
Author / Укладач	Волікова Марина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук, Державний університет економіки і технологій e-mail: a.volikov@ukr.net http://orcid0000-0002-3182-7639 моб. +380680085504	
Консультації	вт, 14.00-15.00	

A. OBJECTIVE OF THE SUBJECT / МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Сьогодні філософія набула статусу культури мислення сучасної людини, стала необхідним компонентом самовизначення особистості. Саме вона впливає на формування світогляду, життєвих орієнтирів, розвиває вміння адаптуватися до нових інформаційних, технологічних парадигм, є чинником формування внутрішньої свободи людини. В ідеалі, вивчення філософії (як і будь-якої іншої гуманітарної дисципліни) завжди є самоціллю. Тому сучасне суспільство потребує професійно підготовлених фахівців, які матимуть інтелектуально розвинутий світогляд, відповідний рівень творчого потенціалу, володітимуть здатністю самостійно приймати рішення і виконувати завдання у процесі професійної діяльності. Саме такі запитує може задовольнити філософія.

Метою навчальної дисципліни є надання методичного та теоретичного матеріалу для отримання студентами необхідних знань з проблем сучасної філософії, забезпечити глибоке засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, високу світоглядно-методологічну культуру студентів, спрямувати їх на самостійні роздуми над найважливішими філософськими, індивідуально та соціально значущими життєво-практичними і світоглядно-теоретичними проблемами; актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є навчити студентів аналізувати філософські погляди та концепції; оперувати основними поняттями, обґрунтовувати нові думки, критикувати хибні судження, розкривати зв'язки між явищами, виявляти й аналізувати суперечності, бачити життя в постійній зміні та розвитку; спонукати студентів до самостійної роботи з джерелами та філософського способу мислення.

Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб у хронологічному порядку надати здобувачам вищої освіти необхідні теоретичні знання для поглибленого засвоєння навчального матеріалу з важливих питань історико-культурного, світоглядного та іншого розвитку людства, а також вміння оцінювати аналізувати та систематизувати різні за характером походження матеріали, повідомлення тощо, формування у майбутніх фахівців знань дотичних до предмета, вироблення стійкої й переконливої громадянської позиції.

Філософія як наука посідає важливе місце в системі сучасної вищої освіти. Вивчення цієї дисципліни надає студентам можливість ознайомитися з сучасними надбаннями вітчизняних та зарубіжних філософів, що сприяє формуванню активної науково-світоглядної позиції та філософської культури майбутніх високоосвічених фахівців, глибокому усвідомленню якісних змін в сучасному історичному процесі. Завдяки цьому її вивчення дозволяє сформувати перелік загальних компетентностей, які лежать в основі вищої професійної освіти незалежно від сфери спеціалізації.

B. SUBJECT PROGRAM / ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Філософія як універсальне знання. Історичні типи філософії

Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.

Джерела й причини виникнення філософії. Філософія – любов людини до знань, мудрості, істини. Розмаїтість уявлень про мудрість як “життя в істині”. Взаємозв’язок філософії з наукою. Специфіка філософського знання. Об’єкт і предмет філософії. Філософія як наука про буття (онтологія), природу, суспільство, мислення. Філософське вчення про пізнання (гносеологія). Проблема пізнання в історико-філософському контексті. Сутність та структура пізнавального процесу. Філософія як історична епоха. Основні етапи та періоди у розвитку філософії. Філософія та світогляд. Світогляд як форма самоусвідомлення людини. Сутність і структура світогляду. Світогляд та світовідчуття, світосприйняття й світорозуміння. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий та філософський світогляди. Особливості та функції міфу. Взаємозв’язок і розвиток міфології, релігії й філософії. Зародження філософської думки. Філософія як розгляд світоглядних проблем засобами раціонального мислення. Основний зміст філософських питань. Специфіка філософського усвідомлення світу. Основні теми філософських роздумів: людина і світ, сутність і зміст людського існування. Головні напрями у філософській думці.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу.

Виникнення філософської думки у країнах Стародавнього світу. Зародження основних парадигм осмислення людини та світу. Філософія Стародавнього Сходу. Давньоіндійська філософія: Веди, Упанішади, філософія локаяти (чарваки), джайнізму, буддизму, міманси, веданти. Філософські школи у Стародавньому Китаї: конфуціанство як етикополітичне й релігійно-ідеалістичне вчення, даосизм (Лао-цзи). Проблема людини у філософії та культурі Стародавнього Сходу. Антична філософія. Космоцентричний характер давньогрецької філософії. Мілетська школа, Піфагор, натурфілософія Геракліта. Становлення античної діалектики. Атомістична філософія Левкіппа й Демокріта, погляди Епікура, Тита Лукреція Кара. Філософія та метод Сократа. Вчення Платона про “світ ідей” та “світ речей”, пізнання, суспільство й державу. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство. Антропоцентризм грецької культури. Софісти. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії. Філософія Давнього Риму. Виникнення й розвиток нових шкіл: стоїцизму, епікуреїзму, скептицизму, неоплатонізму. Загальні риси філософії Стародавнього світу.

Тема 3. Філософія Середньовіччя, Відродження, Нового часу та Просвітництва.

Філософія Середньовіччя (Тертулліан, Августин, Тома Аквінський, П. Абеляр, Д. Скотт). Середньовічна філософія як синтез двох традицій: християнської відвертості й античної рефлексії. Августин Блаженний та його вчення про природу й людину як творіння Бога. Проблема душі і тіла, розуму та свободи волі. Апологетика, примат віри. Патристика. Віра й розуміння у творах Отців церкви. Зародження й розквіт схоластики. Томізм і проблема гармонії віри й розуму. Суперечка про природу універсалій між “реалізмом” (А. Кентерберійський) та “номіналізмом” (В. Оккам). Вчення Т. Аквінського про буття, душу, людину, світ, свідомість і віру, сутність та існування. Теоцентризм. Номіналізм та його критика томізму як учення про пріоритет волі над розумом. Специфіка середньовічної схоластики. Розвиток філософії у Візантії.

Філософія епохи Відродження (М. Кузанський, Дж. Бруно, М. Монтень), характерні риси культури Ренесансу та їх відображення у філософській думці. Антропоцентричний, гуманістичний характер філософії епохи Відродження. Натурфілософія Відродження, пантеїзм, повернення до первісного розуміння сутності діалектики. Геліоцентризм та вчення про нескінченність Всесвіту (Н. Кузанський, Н. Копернік, Дж. Бруно, Г. Галілей).

Філософія Нового часу. Наукова революція XVII ст. та її роль у створенні механіко-матеріалістичної картини світу (І. Ньютон). Формування нової парадигми філософування.

Характерні риси філософії Нового часу. Проблема методу пізнання у філософії Ф. Бекона і Р. Декарта. Емпіризм і раціоналізм. Проблема субстанції й пізнання у філософії Б. Спінози, Г. Лейбніца. Сенсуалізм Д. Локка та його вчення про “первинні” і “вторинні” якості. Суб’єктивно-ідеалістична філософія Д. Берклі, Д. Юма. Соціологічний погляд філософів Нового часу. Теорія “договірної держави” Т. Гоббса.

Філософія епохи Просвітництва. Наукова революція XVII ст. та її роль у створенні механіко-матеріалістичної картини світу (І. Ньютон). Формування нової парадигми філософування. Характерні риси філософії Нового часу. Проблема методу пізнання у філософії Ф. Бекона і Р. Декарта. Емпіризм і раціоналізм. Пробле-

ма субстанції й пізнання у філософії Б. Спінози, Г. Лейбніца. Сенсуалізм Д. Локка та його вчення про “первинні” і “вторинні” якості. Суб’єктивно-ідеалістична філософія Д. Берклі, Д. Юма. Соціологічний погляд філософів Нового часу. Теорія “договірної держави” Т. Гоббса. Проблема людини у філософії Просвітництва (Ш. Монтеск’є, Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо). Французький матеріалізм XVIII ст. (Ж. Ламетрі, К. Гельвецій, П. Гольбах, Д. Дідро). Вчення про природу й пізнання, про людину та суспільство

Тема 4. Німецька класична філософія.

Історичні передумови виникнення класичної німецької філософії. І. Кант – засновник класичної філософії. Докритичний та критичний періоди у філософії Канта. Вчення про “речі у собі” як основа його теорії пізнання. Трансцендентальна діалектика як вчення про розсуд і розум. Априоризм й агностицизм. Априорні форми чуттєвості, розсуду та розуму. Ідеї права, моралі, держави, поняття свободи та причинності. Діяльно-творча основа буття у філософії Й. Г. Фіхте і Ф.В. Й. Шеллінга. Сутність філософії Г. В. Ф. Гегеля: логіка, філософія природи, філософія духу. Філософська система та діалектика як дві сторони у філософії Гегеля. Діалектика як універсальна теорія й метод пізнання світу. Принцип розвитку як базисний принцип гегелівської системи: “потрійна схема” розвитку — теза, антитеза, синтез. Суперечності між методом та системою у філософії Гегеля. Вчення про людину, мораль, право, державу, суспільство. Філософія Л. Фейєрбаха, її антропологічний характер. Вчення про буття, природу, людину, мислення. Універсальність людини. Л. Фейєрбах і криза німецької філософії.

Змістовий модуль 2.

Сучасна світова філософія : синтез культурних традицій

Тема 5. Сучасна світова філософія

Соціально-економічні та політичні передумови громадського життя, науково-технічного прогресу й духовної культури, що визначили розвиток філософських шкіл XIX–XX ст. Критичний перегляд принципів і традицій класичної філософії та формування нової картини світу. Марксистська філософія: характерні риси, ставлення К. Маркса і Ф. Енгельса до гегелівської діалектики, розробка концепції єдності матеріалізму й діалектики. Формування основ матеріалістичної соціальної філософії. Неотомізм як результат еволюції теологічної філософії XX ст. Т. Аквінський як засновник томізму. Сутність сучасного неотомізму (Г. Веттер, Е. Жільсон, Марітен, Барт, К. Войтило). Три етапи розвитку неопозитивізму. Позитивізм (О. Конт, Г. Спенсер) як реакція на гегелівську філософію й потреби розвитку суспільства. Емпіріокритицизм (Е. Мах, Р. Авенаріус, А. Богданов) як вчення про світ “крізь призму” відчуттів. Неопозитивізм та його вчення про логічний аналіз мови науки, семантичний аналіз значень термінів і слів, лінгвістичний аналіз висловів. Проблеми пізнання, сутність принципів верифікації й конвенціоналізму. Герменевтика і структуралізм. Позитивізм і аналітична філософія, їх роль у сучасній науці. Проблема раціонального та ірраціонального у філософії XX ст. Ірраціоналістичний та містичний підходи у філософському аналізі. Проблема знання та мови у філософії неопозитивізму (Л. Вітгенштейн, Р. Карнап, Б. Рассел), структуралізмі (К. Леві-Строс, М. Фуко, Ж. Лакан), герменевтиці (Г. Гадамер, П. Ріквор). Постпозитивізм, його роль у сучасній науці та філософії (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд). Філософія життя. Відкриття несвідомих поривів життя (А. Бергсон, Ф. Ніцше, А. Шопенгауер). Філософські проблеми психоаналізу (В. Дільтей, З. Фрейд). Прагматизм – філософія дії, діяльності (Ч. Пірс, Д. Дьюї, С. Хук, Д. Паніні та ін.). Філософське вчення про роль вольової особистості, активної й діяльної людини. Проблема людини у філософії XXI ст.

Змістовий модуль 3.

Українська філософія: генеза і розвиток

Тема 6. Розвиток філософської думки в Україні.

Принципи визначення філософії України як явища світової культури. Становлення та розвиток давньоруського світогляду: давньослов’янська міфологія, запровадження християнства. Початки філософії у культурі Київської Русі (“Слово про закон та благодать” Іларіона Київського, “... “Повість временних літ” тощо). Філософія доби формування українського етносу: філософська думка періоду татаро-монгольської навали. Ідеї неоплатонізму, “Аеропагітики”, ісіхазм; філософські ідеї в релігійній та політико-правовій думці (Станіслав Оріховський-Роксолан, Христофор Філалет, Іван Вишенський, Віталій з Дубна, Ісайя Копинський, Кирило Транквіліон-Старовецький, Касян Сакович, Пилип Орлик). Становлення філософії українського духу в Києво-Могилянській

академії (І. Гізель, С. Яворський, Т. Прокопович, Г. Кониський, Г. Щербацький та ін.). Г. Сковорода як фундатор філософії українського духу. Філософія вітчизняного просвітництва (П. Лодій, Т. Осиповський, І. Тимковський, В. Каразін, І. Рижський, М. Максимович). Український романтизм (М. Гоголь, М. Костомаров, П. Куліш). Філософські ідеї Т. Шевченка. Академічна філософія в Україні (О. Новицький, С. Гогоцький, П. Юркевич, В. Лесевич, О. Гіляров, Г. Челпанов та ін.). Філософські ідеї вчених-природознавців XIX – початку XX ст. (М. Авенаріус, Д. Граве, Г. де Метц, Й. Косоногов).

Філософські ідеї О. О. Потебні, С. Подолинського, М. Драгоманова, В. Антоновича й ін. Філософія українських письменників кінця XIX – початку XX ст. (І. Франко, П. Грабовський, М. Коцюбинський, Леся Українка). Філософія періоду “другого відродження” української духовності (В. Винниченко, М. Грушевський, В. Зеньковський та ін.). Філософія національної самобутності (Д. Донцов, В. Липинський, І. Лисяк-Рудницький та ін.). Філософія України 20–30-х років XX ст.; філософські розвідки 50-х років; філософська думка 60-х років; філософський доробок 70–80-х років XX ст. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.

Змістовий модуль 4.

Філософія людини та філософія суспільства

Тема 7. Глобальні проблеми людства: філософські аспекти

Місце і роль філософії в класифікації та розв’язанні сучасних проблем людства. Глобальні екологічні небезпеки як предмет філософського аналізу. «Демографічний вибух» як глобальна проблема нашого часу. Філософські аспекти війни і миру в XXI столітті. Головні небезпеки сучасного глобалізму, радикалізму і фундаменталізму. Філософські аспекти глобалістики як нової науки про суспільство. Інформаційне забруднення сучасного соціального середовища як нова філософська проблема. Сучасна філософія права і політико-правова культура.

Тема 8. Національна ідея: від філософського обґрунтування до утвердження

Становлення національної ідеї. Концептуальні засади визначення «національної ідеї» на науково-теоретичному рівні. Поняття „національна ідентичність” і „національна ідея” в українському термінологічному просторі. Формування в Україні цінностей та соціальних стандартів об’єднаної Європи. Національна ідея та сучасна молодь. Філософія української національної ідеї та європейський контекст.

Тема 9. Філософія сучасної науки і техніки

Наука як особлива форма суспільної свідомості. Техніка та технічне знання. Наука, техніка, людина в контексті специфічного для філософії відношення “людина-світ”. Роль науки у розвитку продуктивних сил суспільства. Сутність НТР, її унікальність в історії людства та часові межі. Основні напрями НТР та особливості її сучасного (технологічного) етапу. Соціальні наслідки НТР, їх зв’язок з характером економіки суспільства. Наука в системі духовної культури людства, її соціальні функції. Основні тенденції розвитку науки і техніки XXI століття. Роль науки у вивченні та розв’язанні глобальних проблем сучасності.

C. LIST OF COMPETENCIES AND STUDIES TARGETED RESULTS / ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетенція (ІК)	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сферах підприємницької, торгівельної та біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетенції (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК7. Здатність працювати в команді. ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. ЗК9. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК10. Здатність діяти відповідально та свідомо. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і

громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові)
компетентності
(СК)

СК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торгівельної та біржової діяльності.

СК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торгівельних і біржових структур.

СК3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торгівельних та біржових структур.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торгівельних та біржових структур.

СК10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків

Програмні результати навчання (ПР)

ПР1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПР2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торгівельній та біржовій діяльності.

ПР5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПР6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПР7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПР8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торгівельних та біржових структур.

ПР9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПР10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПР17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торгівельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

D. SEMESTER PLAN / СЕМЕСТРОВИЙ ПЛАН

Тиждень/ Дата	Тема	Форма діяльності (заняття), години, формат	Завдання для СРС (література, ресурси в інтернеті, презентація, відеокурси)
Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання. Історичні типи філософії			
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 1. Філософія як специфічний тип знання 1.1. Поняття філософії, її значення в системі вищої освіти. 1.2. Об'єкт і предмет філософії та особливості філософського мислення. 1.3. Методи філософії. 1.4. Функції філософії. 1.5. Філософське вчення про буття (онтологія). 1.6. Філософське вчення про пізнання (гносеологія).	Лекція, (6 год), F2F ZOOM, MOODLE Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 1, 4, 9, 17 додаткова 2, 3, 4 1. Джерела й причини виникнення філософії. 2. Об'єкт і предмет філософії. 3. Основні етапи розвитку філософії. 4. Методи та функції філософії. 5. Категорія буття (онтологія) : зміст і специфіка. 6. Гносеологія. Об'єкт і суб'єкт пізнання. 7. Філософія та світогляд. 8. Сутність і структура світогляду. 9. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий та філософський світогляди
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 2. Філософія Стародавнього світу 2.1. Історія філософії як наука й принципи її періодизації. 2.2. Давньоіндійська філософія. 2.3. Філософія стародавнього Китаю. 2.4. Антична філософія.	Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 2, 7, 8, 10 додаткова 1,5 1. Філософія Стародавнього Сходу. 2. Давньоіндійська філософія. 3. Філософські школи у Стародавньому Китаї. 4. Антична філософія. Мілетська школа, Піфагор, натурфілософія Геракліта. 5. Філософія та метод Сократа. 6. Вчення Платона про “світ ідей” та “світ речей”, пізнання, суспільство й державу. 7. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство.
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 3. Філософія Середньовіччя, Відродження, Нового часу та Просвітництва 3.1. Загальні риси філософської думки європейського Середньовіччя. 3.2. Патристика. 3.3. Схоластика. 3.4. Філософія епохи Відродження. 3.5. Західноєвропейська філософія Нового часу. 3.6. Емпіризм. Англійська філософія XVII – XVIII ст. 3.7. Філософія Просвітництва.	Лекція, (2 год), F2F ZOOM, MOODLE Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 3,5,7, 15 додаткова 2,10 1. <i>Філософія Середньовіччя</i> (Тертуліан, Августин, Тома Аквінський, П. Абеляр, Д. Скотт). 2. <i>Філософія епохи Відродження</i> (М. Кузанський, Дж. Бруно, М. Монтень), характерні риси культури Ренесансу та їх відображення у філософській думці. 3. Антропоцентричний, гуманістичний характер філософії епохи Відродження. 4. Геліоцентризм та вчення про нескінченність Всесвіту (Н. Кузанський, Н. Копернік, Дж. Бруно, Г. Галілей). 5. <i>Філософія Нового часу та Просвітництва</i> . Наукова революція XVII ст. та її роль у створенні механіко-матеріалістичної картини світу 6. Теорія “договірної держави” Т. Гоббса. Про-

			блема людини у філософії Просвітництва (Ш. Монтеск'є, Ф.Вольтер, Ж.-Ж. Руссо).
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 4. Німецька класична філософія 4.1. Критична філософія І.Канта. 4.2. Суб'єктивний ідеалізм І.Фіхте. 4.3. Об'єктивний ідеалізм Ф.-В.-Й. Шеллінга. 4.4. Система ідеалістичної діалектики Г.-В.-Ф. Гегеля. 4.5. Філософія Л. Фейєрбаха. 4.6. Філософія марксизму.	Лекція, (2 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 6, 7, 8, 10, 11 додаткова 2, 3
		Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	1. Історичні передумови виникнення класичної німецької філософії. І. Кант засновник класичної філософії. 2. Діяльно-творча основа буття у філософії Й.Г.Фіхте і Ф.В. Шеллінга. 3. Сутність філософії Г. В. Ф. Гегеля: філософія природи, філософія духу. 4. Філософія Л. Фейєрбаха, її антропологічний характер. 5. Л. Фейєрбах і криза німецької філософії. 6. Філософія марксизму.
Змістовий модуль 2. Сучасна світова філософія : синтез культурних традицій			
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 5.Сучасна світова філософія 5.1. Позитивізм. 5.2. Конвенціоналізм А. Пуанкаре. 5.3. Неопозитивізм і аналітична філософія. 5.4. Ірраціоналізм у сучасній філософії. 5.5. «Філософія життя». 5.6. Психоаналіз. 5.7. Прагматизм. 5.8. Феноменологія. 5.9. Екзистенційна філософія.	Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 6, 7, 8, 18 додаткова 1,3,5 1. Сутність сучасного неотомізму (Т.де Шарден, Г. Веттер, Е. Жільсон, Марітен, Барт, К. Войтило). 2. Позитивізм (О. Конт, Г. Спенсер) як реакція на гегелівську філософію й потреби розвитку суспільства. 3. Позитивізм і аналітична філософія, їх роль у сучасній науці. 4. Неопозитивізм як течія, що оновлює класичну традицію (М. Шлік, Р.Карнап, Б. Рассел, А. Айер та ін.). 5. Філософські проблеми психоаналізу (В. Дільтей, З. Фрейд). 6. Прагматизм – філософія дії, діяльності (Ч.Пірс, Д. Дьюї, Д.Паніні ін.). 7. Екзистенціальна філософія та її різновиди: екзистенціалізм (С.К'єркегор, М. Гайдеггер, К.Ясперс, Ж.-П. Сартр, А. Камю).
		Змістовий модуль 3. Українська філософія : генеза і розвиток	
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 6. Формування і розвиток філософської думки в Україні 6.1. Дохристиянські витоки української філософії. 6.2.Філософська думка часів Київської Русі. 6.3. Філософія українського Відродження та бароко. 6.4. Філософія Г. Сковороди. 6.5. Філософія Просвітництва й романтизму в Україні.	Лекція, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 3, 5, 6, 7, 13,14,15,16 додаткова 1,3,4
		Семінарське заняття, (4год), F2F ZOOM, MOODLE	1. Принципи визначення філософії України як явища світової культури. 2. Початки філософії у культурі Київської Русі ("Слово про закон та благодать" Іларіона Київського, "Пчела", "Повість временних літ"). 3. Становлення філософії українського духу в

	6.6. Філософія української національної ідеї		Києво-Могилянській академії (І. Гізель, С.Яворський, Т. Прокопович, Г.Кониський, Г. Щербацький та ін.). 4. Г. Сковорода як фундатор філософії українського духу. 5. Філософія вітчизняного просвітництва (Т.Осиповський, І. Тимковський, В.Каразін, М.Максимович). 6. Український романтизм (М.Гоголь, М.Костомаров, П. Куліш). Філософські ідеї Т. Шевченка. 7. Філософія українських письменників кінця ХІХ – початку ХХ ст. (І. Франко, М.Коцюбинський, Леся Українка).
Змістовий модуль 4. Філософія людини та філософія суспільства			
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 7. Глобальні проблеми людства: філософські аспекти 7.1. Глобалізація, її виникнення й сутність. 7.2. Глобалізація в часопростірному вимірі. 7.3. Модернізація в контексті глобалізаційних процесів 7.4. Збереження національної ідентичності в процесі глобалізації.	Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 1,9,10,18, 19, 20 додаткова 2, 3, 5 1. Місце і роль філософії в класифікації та розв'язанні сучасних проблем людства. 2. Глобальні екологічні небезпеки як предмет філософського аналізу. 3. «Демографічний вибух» як глобальна проблема нашого часу. 4. Філософські аспекти війни і миру в ХХІ столітті. 5. Філософські аспекти глобалістики як нової науки про суспільство. 6. Інформаційне забруднення сучасного соціального середовища як нова філософська проблема.
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 8. Національна ідея: від філософського обґрунтування до утвердження 8.1. Нація – самоорганізована етнічна спільнота. 8.2. Національна ідея як самоусвідомлення етнічної спільноти 8.3. Українська національна ідея на концептуальному рівні. 8.4. Національна еліта в процесі утвердження національної ідеї.	Лекція, (2 год), F2F ZOOM, MOODLE Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 1, 2, 3, 5, 6, 9,10 додаткова 1,3, 4, 5 1. Становлення національної ідеї. 2. Концептуальні засади визначення «національної ідеї» на науково-теоретичну рівні. Поняття „національна ідентичність” і „національна ідея” в українському термінологічному просторі. 3. Формування в Україні цінностей та соціальних стандартів об'єднаної Європи. 4. Національна ідея та сучасна молодь. 5. Філософія української національної ідеї та європейський контекст.
II семестр Згідно розкладу занять	Тема 9. Філософія сучасної науки і техніки 9.1. Наука як особлива форма суспільної свідомості. 9.2. Техніка та технічне знання. 9.3. Роль науки у розвитку про-	Лекція, (2 год), F2F ZOOM, MOODLE	Опрацювання літератури: основна 4, 9, 17, 18 додаткова 2,3, 4, 5

дуктивних сил суспільства. 9.4. Наука в системі духовної культури людства, її соціальні функції. 9.5. Наука й освіта XX ст.	Семінарське заняття, (4 год), F2F ZOOM, MOODLE	1. Наука, техніка, людина в контексті специфічного для філософії відношення “людина-світ” . 2. Сутність НТР, її унікальність в історії людства та часові межі. 3. Основні напрями НТР та особливість її сучасного (технологічного) етапу. 4. Основні тенденції розвитку науки і техніки XXI століття. 5. Роль науки у вивченні та розв’язанні глобальних проблем сучасності.
---	---	--

Детальний план проведення практичних занять, завдання для практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи містяться в системі MOODLE у наступних:

1. Методичні рекомендації до лекційних занять з курсу «Філософія».
2. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з курсу «Філософія».

E. BASIC LITERATURE (OBLIGATORY TEXTBOOKS) / ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА (ОБОВ'ЯЗКОВІ ПІДРУЧНИКИ)

1. Бичко І.В., Бойченко І.В., Бойченко М.І., Бузький М.П., Табачковський В.Г. Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти. Київ. Либідь, 2001. 406 с.
2. Бичко І.В. та ін. Історія філософії. Підручник для студентів вищих закладів освіти. Київ: Либідь, 2001. 307 с.
3. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій. Київ: Наук. думка, 1996. 286 с.
4. Заїченко Г.А. та ін. Філософія. Київ. Вища школа, 1995. 455 с.
5. Історія філософії на Україні. У 3 т. Т. 1.В.М. Нічик, В.С. Горський, М.В.Попович, Б.О.Лобовик, В.О. Зоц. Київ. Наукова думка, 1987. 399 с.
6. Історія філософії. Словник / за заг. ред. д. ф. н., проф. В. І. Ярошовця. 2-ге вид., перероб. К.: Знання України, 2012. 1087 с.
7. Історія філософії. Підручник. А.К. Бичко, І.В. Бичко, В.Г. Табачковський. Київ. Либідь, 2001.
8. Історія філософії : підручник / Ярошовець В. І., Бичко І .В., Бугров В. А. та ін.; за ред. В.І. Ярошовця. К. : Вид. ПАРАПАН, 2002. 774 с.
9. Філософія. Підручник. Андрущенко В.П., Волович В.І., Горlach М.І., Головченко Г.Т. Губерський Л.В., Єфімець О.П., Кремень В.Г. Підберезський М.К., Рибалко В.К. За ред. проф. М.І. Горлача, проф. В.Г. Кременя, проф. В.К. Рибалка. Харків. Консум, 2001 671 с.
10. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції : підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. К.: Книга, 2005. 528 с.
11. Кант І. Критика чистого розуму. К.: Юніверс, 2000. 504 с.
12. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: Онтологія людини.- Київ: Абрис, 1995.- 335 с.
13. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах: Навчальний посібник. Київ Либідь, 1997. 327 с.
14. Паславський І.В. З історії розвитку філософських ідей на Україні в кінці XVI- першій третині XVII ст. Київ. Наукова думка, 1984. 128 с.
15. Тарасенко М.Ф., Русин М.Ю.. та ін. Історія Філософії України. Підручник. Київ. Либідь, 1994. 413 с.
16. Федів Ю.А., Мозгова Н.Г. Історія Української філософії. Київ. Україна, 2001. 510 с.
17. Філософія. Навч. посібник. Київ: Каравела, 2002 Львів. "Новий світ-2000. 544 с.
18. Філософський енциклопедичний словник. К.: Абрис, 2008. 748 с.
19. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; за наук. ред. Арістової А. В.; упорядн. словн. Волобуєва С. В.]. – К.: НТУ, 2016. – 184 с.
20. Воронкова В.Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри. Монографія. – Запоріжжя, Видавництво ЗДІА, 2010. – 272 с.

F. COMPLEMENTARY LITERATURE / ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Петрушенко В.Л. Філософія : курс лекцій : навч. посібник для студентів. 2-е вид., випр. і доп. К., 2000. 463 с.
2. Подольська Є. А. Філософія : підручник / Є. А. Подольська. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 703 с.
3. Причепій Є. М. Філософія / Є. М. Причепій, А. М. Черній. – Київ : АКАДЕМВИДАВ, 2007. 591 с.
4. Філософія : навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 2006. 534 с.
5. Філософія : навч. посіб. / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко, І. В. Жеребятнікова та ін. ; за заг. ред. докт. філос. наук, професора В. Ф. Чешка. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 264 с

ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Безкоштовна електронна бібліотека з філософії. Режим доступу: <http://padabum.com/?id=56>
2. Доступ до книг з філософії. Режим доступу: <https://www.nehudlit.ru/books/subcat359.html>
3. Посилання на твори Аврелія Августина, Ансельма Кентерберійського, Д. Віко, Р. Декарта, Д. Дідро, І. Канта, Ф.В.Й. Шелінга, Г.В.Ф. Гегеля, Ф. Ніцше, О. Шпенглера, З. Фрейда, А. Камю, Ж.П. Сартра, Л. Вітгенштейна, Ю. Габермаса, Г. Гадамера, П. Рікера на «Книжковій полиці» (<http://philosophy.allru.net/pervo.html>).
4. Посилання на твори Г. Сковороди на «Книжковій полиці» (<http://philosophy.allru.net/pervo.html>)

G. THE MOST IMPORTANT PUBLICATIONS OF THE AUTHOR(S) CONCERNING PROPOSED CLASSES / ОСНОВНІ ПУБЛІКАЦІЇ АВТОРА, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ТЕМАТИКОЮ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАНЯТЬ

1. Волікова М.М. Педагогічна майстерність фахівця в контексті запровадження інноваційно-спрямованої освіти / М.М. Волікова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Вип. № 14-15. (170-171). – Серія: Педагогічні науки – Чернігів : НУЧК, 2022. – С.165–170.
2. Волікова М.М. Традиційне та інноваційне навчання у вищих навчальних закладах України : переваги та недоліки // Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В.К. Винниченка. – Випуск. 194. – Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький : ЦДПУ ім. В.Винниченка, 2021. – С. 78-84.
3. Волікова М.М. Імплементация педагогического опыта А.С. Макаренка у діяльність вищих навчальних закладів України. Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Мовна освіта: виклики сучасності», (Чернігів, 8-9 жовтня 2021 р.). – Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка, 2021. – С. 134-135
4. Волікова М.М. Творча реалізація педагогічних ідей А.С. Макаренка в умовах сучасної освіти / М. М. Волікова // Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В.К. Винниченка. – Випуск. 185. – Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький : ЦДПУ ім. В.Винниченка, 2020. – С. 85–89.
5. Волікова М.М. Сутність понять «компетенція» та «компетентність» в науковому дискурсі / М. М. Волікова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Вип. 5. (161). – Серія: Педагогічні науки – Чернігів : НУЧК, 2019. – С. 37-44.

H. PREREQUISITE AND POSTREQUISITE / ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Навчальна дисципліна «Філософія» це нормативна дисципліна, яка є складовою циклу загальної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Вивчення дисципліни є необхідним підґрунтям для опанування подальших навчальних дисциплін таких як «Історія української державності», «Політологія», «Політичне маніпулювання». Обов'язкового знання іноземних мов не потребує.

I. SCOPE AND TYPE / КІЛЬКІСТЬ ВІДВЕДЕНИХ ГОДИН ТА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

	Денна	Заочна
Лекції	18	8
Семінарські заняття	36	6
Практичні заняття	-	-
Самостійна робота студента (СРС)	81	121
Індивідуально-консультативна робота (ІКР)	15	15
Курсова робота	-	-

J. CURRENT AND FINAL EVALUATION / ПОТОЧНЕ ТА ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

	Денна	Заочна
Поточний контроль, в т.ч.:	50	50
оцінювання під час аудиторних занять	20	10
виконання контрольних (модульних) робіт	15	20
виконання і захист завдань самостійної роботи	10	20
науково-дослідницька робота	5	-
Підсумковий контроль (екзамен)	50	50
Разом	100	100

Шкала балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	A
80 – 89	Добре	B
70 – 79		C
66 – 69	Задовільно	D

60 – 65		E
21 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання екзамену (запіку)	FX
0 – 20	незадовільно з можливістю вивчення дисципліни за індивідуальним графіком у формі додаткової індивідуально-консультаційної роботи.	F

K. CODE OF CONDUCT OF THE COURSE / КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є виконання наступних обов'язків:

- ❖ не запізнюватися на заняття;
- ❖ не пропускати заняття (як лекційні, так і практичні), в разі хвороби мати довідку або її ксерокопію;
- ❖ самостійно опрацьовувати весь лекційний матеріал та ресурси для самостійної роботи;
- ❖ при підготовці есе, есе-рефлексії на статтю, що запропонована вам для читання (див. семестровий план), оцінюється якість та оригінальність наведених вами аргументів. Есе повинно бути надіслано до 16:00 у попередній день перед семінаром. Усі повинні обов'язково підготувати есе, а його відсутність з будь-яких причин не може бути виправданням.
- ❖ конструктивно підтримувати зворотній зв'язок з викладачем на всіх етапах проходження курсу (особливо під час виконання індивідуальних проєктів/курсорового проєкту);
- ❖ своєчасно і самостійно виконувати всі передбачені програмою лабораторні та практичні завдання;
- ❖ брати очну участь у контрольних заходах;

будь-яке відтворення результатів чужої праці (виключаючи практичну роботу над командним проєктом), в тому числі використання завантажених з Інтернету матеріалів, як власних результатів, кваліфікується, як порушення норм і правил академічної доброчесності, та передбачає притягнення до відповідальності у порядку, визначеному чинним законодавством.

L. METHODS OF CONDUCTING / МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання:

- вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види практичних завдань, практичні вправи);
- пояснювально-ілюстративний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький.

M. TOOLS, EQUIPMENT AND SOFTWARE / ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

мультимедійний клас з ПК, цифровий проєктор

Zoom – хмарна платформа для відео і аудіо конференцій та вебінарів

ZELIS - система призначена для тестування знань студентів в двох режимах: автоматизований контроль знань та тестування по бланкам.

MOODLE – міжнародна освітня платформа для організації та проведення навчального процесу

N. STUDENT RESOURCES, MOOC PLATFORMS / ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТА ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ ОНЛАЙН КУРСИ

Студентам пропонується доступ до навчальних матеріалів дисципліни - moodle.kneu.dp.ua:

[Coursera](#) – безкоштовні онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

[EdX](#) – онлайн-курси від закладів вищої освіти.

[Prometheus](#) — український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів.

O. FEEDBACK/ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Електронні листи є найкращим способом зв'язатися з керівником курсу, і, будь ласка, додайте шифр групи в темі листа. Якщо ви надішлете мені електронне повідомлення, надайте мені, принаймні, 24 години, щоб відповісти. Якщо ви не отримаєте відповідь, відправте листа повторно.

P. ACADEMIC HONESTY/ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ.

Державний університет економіки і технологій очікує від студентів розуміння та підтримання високих стандартів академічної чесності. Приклади академічної не доброчесності включають такі: плагіат, зловживання інформацією із застарілих джерел мережі. Очікується, що вся робота, виконана відповідно до вимог курсу, є власною роботою студента. Під час підготовки роботи, яка відповідає вимогам курсу, студенти повинні відрізняти власні ідеї від інформації, отриманої з інших джерел. Без попереднього письмового схвалення викладачем, студенти можуть не подавати один і той же звіт двічі. Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки і технологій: https://www.duet.edu.ua/uploads/normbase/243/pol_AD.pdf

Стаття 42. Академічна доброчесність ЗАКОН УКРАЇНИ Про освіту

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380)<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

APPROVED / ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням кафедри соціально-гуманітарних наук Державного університету економіки і технологій протокол № 1 від 02.09.2022 року

Укладач

Марина ВОЛІКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних наук
Протокол № 1 від 02 вересня 2022 року
В.о. завідувача кафедри

Валентина ШАЙКАН

Науково-методичною радою Державного університету
економіки і технологій
Протокол № 1 від 20 вересня 2022 року

Голова науково-методичної ради

Валентина ОРЛОВ